

REFERAT Miljøudvalget d. 03-06-2025

Mødedato   Tirsdag d. 03. juni 2025 kl. 10:00

Mødested   Mødelokale 5

Mødedeltagere   Poul Erik Jensen, A, Karsten Byrgesen, Løsgænger, Michael Nielsen,
C, Preben Friis-Hauge, V, Annette Lundgaard, V, Simon Sharif
Chowdhury , A, Martin Schmidt Konradsen, Ø

Indholdsfortegnelse

Drøftelse af strategi i ny råstofplan – andre råstoffer #.....	3
Midlertidig beslaglæggelse af råstofressourcen i et graveområde for sand, grus og sten #.....	5
Godkendelse af indspil til national overfladevandspulje.....	8
Orientering om den årlige indberetning til Miljøstyrelsen på miljøområdet og regionernes årlige red	10
Orientering om aktuelle sager.....	12
Eventuelt.....	13
Næste møde.....	14
Underskriftsside.....	15

Punkt 1: Drøftelse af strategi i ny råstofplan – andre råstoffer

25/13957

Resumé

Som en del af råstofplanen skal regionsrådet fastlægge en strategi for forsyningen.

Hovedparten af de råstoffer der indvindes i regionen er sand, grus og sten. Forsyningsstrategien for disse råstoffer er drøftet på udvalgmøderne den 8. april og 13. maj 2025.

Ud over sand, grus og sten, indvindes i mindre grad andre råstoffer. Det drejer sig om ler-arter til forskellige formål: ler til teglfremstilling, klæg til vadehavsdiger og bentonit, der bl.a. anvendes til vandtætte membraner.

På mødet den 3. juni drøftes det, hvilken retning der skal følges i udarbejdelsen af forslag til ny råstofplan i forhold til indvinding og forsyning med teglværksler, klæg og bentonit.

Sagsfremstilling

Det er regionens opgave at fastlægge rammerne for råstofindvindingen. Hovedparten af råstofindvindingen i regionen udgøres af sand, grus og sten (ca. 6,4 mio. m³ årligt). En mindre del (ca. 0,2 mio. m³) udgøres af ler-arterne teglværksler, klæg og bentonit. Selvom det er meget mindre mængder, er det også vigtige råstoffer. Fx udgør teglproduktionen i Region Syddanmark knapt halvdelen af den samlede teglproduktion i Danmark.

På samme måde som for sand, grus og sten er der behov for at fastlægge en strategi for forsyningen med disse ler-arter. Særligt for teglværksler er der de seneste år sket ændringer i markedet og behovet, der kan give anledning til justeringer af strategien i råstofplanen.

På baggrund af de indkomne idéer og forslag samt faglige vurderinger, anbefaler administrationen følgende retning for arbejdet med råstofplanen i forhold til teglværksler, klæg og bentonit:

- At forsyningsstrategien for teglværksler ændres, så den tilstræbte forsyningshorisont øges til 35 år inden for 30 km fra teglværkerne. Det gøres ved,
  - at der udlægges nye graveområder for rødbrændende ler på Fyn og færdiggravede arealer tages ud.
  - at der både på Fyn og Jylland gives mulighed for at indvinde rødbrændende ler uden for graveområder efter samme retningslinje.
- At områder for teglværksler i Sydvestjylland hvor der ikke er dokumenteret en forekomst af ler til fremstilling af rødeklinker, udtages af råstofplanen.
- At forsyningsstrategien for klæg fra Råstofplan 2020 fortsættes med en mindre justering.
- At grave- og interesseområderne for bentonit fastholdes.

De fire punkter er udfoldet i bilag 1 ”Retning for forsyningsstrategi for ler-arter”.

På mødet vil administrationen komme med eksempler på betydningen af den anbefalede retning ud fra de ovenstående fire punkter.

Klimavurdering

Produktionen af tegl kræver høje temperaturer og er derfor forbundet med stor udledning af klimagasser. For at reducere klimaaftrykket, er der behov for store investeringer på teglværkerne. Fortsat teglproduktion kræver derfor, at der er en

forsyningshorisont med ler, der modsvarer investeringshorisonten. Klæg anvendes til diger, der bl.a. beskytter mod stigende vandstand og flere storme som følge af klimaforandringer.

Indstilling

Det indstilles,

At udvalget drøfter om de fire punkter kan danne retning for administrationens videre arbejde med strategien for teglværksler, klæg og bentonit i forslaget til ny råstofplan.

Beslutning i Miljøudvalget den 03-06-2025

Miljøudvalget drøftede mulige strategiske retninger vedr. teglværksler, klæg og bentonit i relation til det videre arbejde med forslag til ny råstofplan. De faldne bemærkninger indgår i det videre arbejde.

Bilag

Bilag 1 Retning for råstofplanens strategi - Andre råstoffer

Punkt 2: Midlertidig beslaglæggelse af råstofressourcen i et graveområde for sand, grus og sten #

25/597

Resumé

I råstofplanen reserveres arealer til råstofindvinding. Det betyder, at kommunen, som udgangspunkt, ikke kan give tilladelse til en ændret arealanvendelse, der forhindrer råstofindvinding.

Regionen har modtaget henvendelser om at opstille solceller på et areal, der i den nuværende råstofplan er udlagt som graveområde for sand, grus og sten. Henvendelserne kommer fra lodsejerne i området, Esbjerg Kommune, og virksomheden bag solcelleparken.

Regionsrådet har i foråret 2024 behandlet principper for, hvornår det alligevel kan accepteres at der etableres vedvarende energianlæg i råstofplanens områder, selvom det betyder at råstofferne gøres utilgængelige en i længere periode.

Administrationen indstiller, at der gives samtykke til, at der opstilles et midlertidigt VE-anlæg inden for graveområdet.

Sagsfremstilling

Regionen har modtaget en henvendelse vedr. etablering af et solcelleanlæg nord for Esbjerg Lufthavn. Baggrunden for henvendelsen er, at Esbjerg Kommune har igangsat planlægning for etablering af solcelleanlæg flere steder i kommunen. Et af projekterne er på ca. 350 ha, heraf er ca. 190 ha placeret i et graveområde for sand, grus og sten (se vedlagte kortbilag). Virksomheden, der står for projektet, anmoder om accept til midlertidig opstilling af solcelleanlægget i en periode på 30 år.

Solcelle-projektet er politisk prioriteret til kommunal planlægning i Esbjerg Kommune, hvis regionen accepterer, at råstofressourcen beslaglægges i 30 år.

Om området og projektet

Graveområdet er oprindeligt udlagt i Råstofplan 2012 på baggrund af en indledende geologisk kortlægning. Dengang blev det sat som en forudsætning for udlægget af graveområdet, at der ikke må etableres permanente søer eller vådområder, der kan tiltrække fugle og dermed give anledning til risiko for kollisioner med flyvemaskiner (birdstrikes).

I den gældende råstofplan, Råstofplan 2020, er der beskrevet en række indsatser, som regionen vil arbejde med på råstofområdet. En af disse omhandler råstofområder nær lufthavne og flyvestationer: ”Regionsrådet ønsker at gennemgå de grave- og interesseområder, der ligger tæt på regionens lufthavne og flyvestationer, for at vurdere, om disse fortsat bør indgå i råstofplanlægningen.” Administrationen har derfor i 2024-2025 fået udført geologiske undersøgelser af råstofressourcerne i området og deres beliggenhed i forhold til grundvandet, med de variationer der er i grundvandsstanden hen over året.

Undersøgelserne viser, at der inden for de udlagte grave- og interesseområder er arealer uden råstoffer, arealer med få råstoffer over grundvandsspejl og områder med en del råstoffer over grundvandsspejl. I det centrale graveområde findes råstofferne i nogle striber, hvor i mellem der ikke er råstofressourcer.

For alle de undersøgte arealer gælder det, at hvor der er råstoffer, er det meste af ressourcen under grundvandsspejl. Nogle steder er der dog så meget råstof over grundvandsspejlet, at der kan graves tørt. Her er ressourcen interessant, selvom der ikke må efterlades søer.

På vedhæftede kort ses graveområder, interesseområder og det foreslåede solcelleområde. Arealer, hvor der findes en råstofforekomst over grundvandsspejl, er markeret som en grøn flade. Tallet på de grønne flader viser den gennemsnitlige tykkelse af ressourcen over grundvandsspejl.

Vurdering af råstofinteressen

Regionsrådet har i december 2023 meddelt afslag på en ansøgning om råstofgravning umiddelbart nordøst for lufthavnen i en mindre del af samme graveområde som solcelleprojektet ligger i. Begrundelsen for afslaget var, at råstofindvindingen vil medføre etablering af permanente søer og at der ikke findes dokumentation for, at en foreslået løsning om tildækning af råstofgravesøen med plastikbolde kan sikre, at der ikke vil forekomme bird-strikes i relation til råstofgravningen. Samtidig blev der af hensyn til grundvandet meddelt afslag på dispensation til at tilføre jord som en del af efterbehandlingen. Solcelleprojektet dækker et større areal og er placeret vest og nord for det areal, hvor der er givet afslag på tilladelse til råstofindvinding.

Både afslaget på tilladelse til råstofindvinding og på dispensation til at tilføre jord er påklaget og afventer klagens afgørelse.

Det er administrationens vurdering, at opstillingen af solceller, hvor det er dokumenteret, at der ikke er en råstofforekomst, ikke vil være i strid med råstofplanen. Hvor der er en ressource inden for projektområdet, er der en begrænset råstofforekomst over grundvandsspejlet. Hvis det tages i betragtning, at der generelt forventes et stigende grundvandsspejl i de kommende år på grund af klimaforandringer, må det forventes at der ved råstofindvinding i området skal holdes en sikkerhedsafstand på 1-2 meter til nuværende grundvandsspejl, for at sikre, at der ikke efterlades eller opstår søer.

Hvis den nuværende praksis for behandling af ansøgninger i nærområdet til lufthavnen følges, er det derfor administrationens vurdering, at der inden for projektområdet til solceller ikke er en råstofforekomst, som vil være mulig eller rentabel at indvinde.

Virksomheden bag projektet, har bedt om at det i første omgang accepteres, at råstoffressourcen beslaglægges af solceller i en periode på 30 år. I forbindelse med indkaldelse af ideer og forslag til den kommende nye råstofplan, har virksomheden og de berørte lodsejere bedt om at få arealet udtaget af råstofplanens graveområder.

Miljøudvalget har delegation til at give samtykke til anden anvendelse end udlagt i gældende råstofplan, mens administrationen har delegation til at give udtalelser til kommuner om arealanvendelser i relation til råstofplanen, herunder i sager af underordnet karakter at give samtykke til anden anvendelse end udlagt i gældende råstofplan. Regionsrådet har i foråret 2024 vedtaget principper for, hvad der som udgangspunkt inddrages i den konkrete vurdering i forbindelse med miljøudvalgets behandling af fremtidige sager om VE-anlæg i råstofområder. Principperne er vedlagt i bilag 2.

Det vurderes samlet set, at råstofforekomsten i projektområdet i praksis ikke vil kunne bidrage til den fremtidige lokale forsyning. Administrationen indstiller, at der gives samtykke til, at der opstilles et midlertidigt solcelleanlæg inden for graveområdet.

I forbindelse med udarbejdelse af forslaget til ny råstofplan, skal der tages stilling til, i hvilket omfang de undersøgte områder skal blive i råstofplanen. Det forventes at en ny råstofplan kan vedtages i slutningen af 2026.

Klimavurdering

Ved at give frigive arealet, vil det være muligt at etablere et anlæg til produktion af vedvarende energi.

Indstilling

Det indstilles,

At der gives samtykke til, at der opstilles et midlertidigt VE-anlæg inden for graveområdet, såfremt det tinglyses at anlæggene fjernes senest 30 år efter opstilling.

Beslutning i Miljøudvalget den 03-06-2025

Et flertal tiltrådte indstillingen.

Karsten Byrgesen (løsgænger) stemte imod indstillingen.

Karsten Byrgesen (løsgænger) afgav følgende mindretalsudtalelse:

”Jeg stemmer nej til at meddele en midlertidig 30 års godkendelse til opsætning af solceller i et vigtigt og ressourcestærkt råstof graveområde for efterspurgt sand, grus og sten.

Beslutningen der ligger til grund for ikke at tillade indvinding under vandspejlet bør undersøges grundigt, med inddragelse af internationale erfaringer, der peger på, at der uproblematisk kan anvendes metoder der afblænder vandspejlet i et vådområde og derved forhindrer tiltrækning af fugle, der kan udgøre en risiko for luftfarten”.

Bilag

Kortbilag - Juni 2025

Principper for vurdering af muligheden for opstilling af vedvarende energi-anlæg i råstofområder - Maj 2024

Punkt 3: Godkendelse af indspil til national overfladevandspulje

24/22268

Resumé

Regeringen afsætter 54 mio. kr. til oprensning af jordforureninger, der påvirker overfladevand fordelt over årene 2025-2028. Af de 54 mio. kr. forventes Region Syddanmark at modtage 8,6 mio. kr. Administrationen vil orientere om Danske Regioners indspil til udmøntning af PFAS-handlingsplanen. Regionsrådet skal godkende Region Syddanmarks bidrag hertil.

Sagsfremstilling

I 2013 blev Jordforureningsloven ændret, så hensynet til overfladevand blev en del af loven. Ændringen betyder, at regionerne er ansvarlige for, at gamle jordforureninger ikke påvirker overfladevand i en sådan grad, at der ikke kan opnås god miljømæssig tilstand.

På landsplan er der i 2019-2020 udpeget mindst 1200 jordforureninger, der kan give anledning til en påvirkning af overfladevand. Foreløbig er der ikke fulgt en forhøjelse af bloktilskuddet til regionerne til denne opgave. Danske Regioner vurderer at den samlede opgave på landsplan kan beløbe sig til op mod 2 mia. kr.

I slutningen af 2024 meddelte miljøministeren, at der ville blive afsat i alt 54 mio. kr., som et engangsbeløb fordelt over årene 2025 til 2028. Regeringen ønsker mest mulig oprensning for de 54 mio. kr. Danske Regioner skal fremsende en samlet plan for, hvad der gennemføres for midlerne. I alle regioner tegner der sig et billede af, at der næppe i større omfang kan gennemføres egentlige oprensninger for det afsatte beløb, og at der på nuværende tidspunkt ikke er gennemført egentlige undersøgelser på langt de fleste lokaliteter. Dette beror på de nævnte manglende afsatte midler hertil. Regionerne ønsker, at det bliver muligt at ændre planen årligt, så det er muligt at for regionen at inddrage eller udtage lokaliteter.

Af de 54 mio. kr. forventes Region Syddanmark at modtage 8,6 mio. kr. fordelt over årene 2025-2028. Administrationen har udpeget tre lokaliteter, hvor der er konstateret påvirkning af overfladevand, og hvor der skal gennemføres forberedende arbejder, som er nødvendige for at afgrænse forureninger, vælge afværgeteknologi og hvis relevant projektere afværgeforanstaltninger. På en af disse lokaliteter er det ydermere hensigten i videst muligt omfang at gennemføre egentlige afværgeforanstaltninger for de afsatte midler.

Administrationen fortsætter i de kommende år arbejdet med at afklare, om der kan være andre lokaliteter, der på samme vis truer overfladevand.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Det indstilles, at Miljøudvalget anbefaler Regionsrådet:

At godkende forslag til indspil til udmøntning af national overfladevandspulje.

Beslutning i Miljøudvalget den 03-06-2025

Indstillingen anbefales over for Regionsrådet.

Bilag

Bilag - Lokalteter til national overfladevandspulje

Punkt 4: Orientering om den årlige indberetning til Miljøstyrelsen på miljøområdet og regionernes årlige redegørelse

25/1716

Resumé

Der gives en orientering om den årlige indberetning til Miljøstyrelsen samt den årlige redegørelse, som regionerne i samarbejde med Videncenter for Miljø og Ressourcer og de fire øvrige regioner udgiver i form af et magasin, der beskriver arbejdet på jordforureningsområdet.

Sagsfremstilling

Regionerne skal hvert år indberette en lovpligtig oversigt over gennemførte aktiviteter i det foregående år samt en plan for kommende indsatser på jordforureningsområdet til Miljøstyrelsen.

Jf. ”Bekendtgørelse om indberetning og registrering af jordforureningsdata” fra juni 2014 skal den skriftlige indberetning indeholde en regnskabsoversigt over udbetalinger og årsværk på jordforureningsområdet.

Regnskabsoversigten skal bl.a. indeholde:

- regnskab og budget
- ledelse og planlægning
- it og data
- borgerrettede opgaver
- vidensniveau 1-kortlægning
- indledende undersøgelser
- videregående undersøgelser
- projektering og etablering af afværgetiltag
- drift og overvågning
- tværgående projekter, herunder udviklingsprojekter

Ved siden af den lovpligtige indberetning til Miljøstyrelsen udgiver regionerne i fællesskab et årligt magasin, der i detaljer redegør for regionernes arbejde med jord- og grundvandsforurening.

Redegørelsen indeholder desuden en detaljeret oversigt over økonomi og andre nøgletal.

Formålet med redegørelsen er at skabe øget synlighed om regionernes arbejde. Ved siden af den årlige redegørelse driver regionerne i fællesskab hjemmesiden jordforureninger.dk, hvor man kan finde yderligere tal og fakta om jord- og grundvandsforureninger og læse tidligere udgaver af redegørelsen.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget en klimavurdering af orienteringspunktet, da punktet ikke bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 03-06-2025

Til orientering.

Bilag

Indberetning 2024 til Miljøstyrelsen

Regionernes arbejde med jordforurening - årligt magasin/redegørelse

Punkt 5: Orientering om aktuelle sager

25/1040

Sagsfremstilling

Administrationen orienterer på mødet om følgende sager:

- Status på arbejdet med forurening ved Himmark Strand.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 03-06-2025

Administrationen gav en status på arbejdet med forureningen ved Himmark Strand.

Punkt 6: Eventuelt

25/1040

Beslutning i Miljøudvalget den 03-06-2025

Formanden oplyste, at regionsrådsformanden og han har inviteret Folketingets Miljøudvalg til møde om og besigtigelse af forureningerne i Grindsted.

Administrationen gav en status på arbejdet med generationsforureningen i Kærgaard Klitplantage, som nærmer sig sin afslutning, og reetablering af området.

Punkt 7: Næste møde

25/1040

Sagsfremstilling

Næste ordinære møde er tirsdag den 9. september 2025 kl. 13.00-16.00 i regionshuset.

Mødet tirsdag den 12. august 2025 kl. 13.00-15.00 i regionshuset er reserveret til dagsordenspunkter, der skal forelægges Regionsrådet på august-mødet, eller der i øvrigt er hastende sager.

Mødeplanen for resten af 2025 er:

- Tirsdag den 7. oktober 2025 kl. 12.00-15.00.
- Tirsdag den 11. november 2025 kl. 13.00-16.00.
- Tirsdag den 2. december 2025 kl. 15.00-18.00.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 03-06-2025

Næste ordinære møde er tirsdag den 9. september 2025 kl. 13.00-16.00 i regionshuset.

Det reserverede møde den 12. august 2025 kl. 11.00-13.00 afholdes, hvis der er sager, der skal forelægges Regionsrådet på august-mødet, eller der i øvrigt er hastende sager.

Punkt 8: Underskriftsside

25/1040